

UN CATÀLEG DE MANUSCRITS DEL SEGLE XVIII DE LA
BIBLIOTECA DE LA CATEDRAL DE VIC REDACTAT PEL
P. JAUME PASQUAL PER ALS *SACRAE ANTIQUITATIS
CATALONIAE MONUMENTA**

per MIQUEL TORRAS CORTINA

RESUM

Jaume Pasqual (1736-1804), premonstratenc de Bellpuig de les Avellanes, copià en els *Sacrae Antiquitatis Cataloniae Monumenta* (Biblioteca de Catalunya, ms. 729, vol. 10, p. 49-51) un catàleg inèdit dels manuscrits i impresos antics que es conservaven a l'Arxiu Capitular de Vic. Només en descriu cinquanta-quatre peces, entre elles el missal de Vic imprès el 1547, la consuetud del canonge Salmúnia del segle XIII, la *Història tripartita* de Cassiodor (segle IX) i cinc martirologis-necrologis. També s'esmenten breviaris i missals antics, però no hi són descrits detalladament.

Paraules clau: Arxiu Capitular de Vic, Jaume Pasqual, Bellpuig de les Avellanes, breviari, martirologi, missal.

* Aquesta recerca ha estat feta amb l'ajuda del projecte HAR2016-77780-P, concedit pel Ministeri d'Economia i Competitivitat.

AN 18th CENTURY CATALOGUE OF MANUSCRIPTS FROM THE VIC CATHEDRAL LIBRARY WRITTEN BY FR. JAUME PASQUAL FOR THE *SACRAE ANTIQUITATIS CATALONIAE MONUMENTA**

ABSTRACT

Jaume Pasqual (1738-1804), a Premonstratensian from Bellpuig de les Avellanes, copied into the *Sacrae Antiquitatis Cataloniae Monumenta* (Library of Catalonia, MS 729, Vol. 10, p. 49-51) an unpublished catalogue of antique manuscripts and printed documents which were kept in the Vic Capitular Archive. Only 54 pieces are described here, including the Vic Missal printed in 1547, the consuetudinary of the canon Salmúnia from the 13th century, the *Tripartite History* of Cassiodorus from the 9th century, and five martyrologies-necrologies. Antique breviaries and missals are also mentioned, without giving detailed descriptions.

Keywords: Vic Capitular Archive, Jaume Pasqual, Bellpuig de les Avellanes, breviaries, martyrologies, missals.

L'Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic (ABEV) té onze segles d'història.¹ Els seus fons són, per tant, d'una gran riquesa, tant pel que fa al nombre de manuscrits com al d'incunables i al de llibres antics. És suficient la consulta del *Catàleg dels llibres manuscrits anteriors al segle XVIII del Museu episcopal de Vich*, de Mn. Josep Gudiol, per comprovar-ho: aquest fons conserva fins a 288 manuscrits anteriors al segle XVIII.² Si retrocedim en el temps fins al segle XVIII, aleshores el P. Jaume Pasqual, monjo premonstratenc del monestir de Bellpuig de les Avellanès, recopilava dades per als seus *Sacrae Antiquitatis Cataloniae Monumenta*,³ una obra que volia ser el principal referent sobre història eclesiàstica per a tota Catalunya. El P. Pasqual es trobava immers dins del corrent historiogràfic de l'erudició iniciat pel benedictí Jean Mabillon amb la seva obra *De re diplomatica*, que suposaria l'inici, en aquell segle, del criticisme il·lustrat en història posant les bases d'aquest coneixement com a ciència; així, convertiria les ara mal anomenades *ciències auxiliars de la història* en ciències fonamentals de la història, que cap erudit es podia permetre d'ignorar. Un dels camps on es lluitava, juntament amb la catalogació d'arxius, era en la catalogació dels llibres manuscrits, incunables i impresos antics de les biblioteques per tal d'establir què se sabia i, per tant, determinar què calia saber que fins ara s'ignorava. Era un treball fonamental si no es volia descobrir mediterranis tothora i si, al capdavall, es volia evitar que l'historiador, cansat de repetir el que ja havia dit, hagués de canviar-se el seu nom pel de Sísif. El *De re diplomatica* va marcar una època i arreu es va acollir amb entusiasme. Però mentre a França els maurins disposaven d'una dotada infraestructura per tal que la recerca fos un treball col·lectiu en el qual sobresortien individualitats, a Catalunya i a Espanya aquest esforç historiogràfic que es basava, com dic, en biblioteques i arxius —però també en inscripcions i numismàtica—, va dependre d'individus

1. Miquel S. GROS I PUJOL, pvre., *La biblioteca episcopal de Vic: Un patrimoni bibliogràfic d'onze segles*, Vic, Biblioteca Episcopal i Patronat d'Estudis Osonencs, 2015.

2. Barcelona, 1934, arran de tres extrets previs publicats al *Butlletí de la Biblioteca de Catalunya*, que són: núm. 9, vol. sisè, Barcelona, IEC, 1920-1922, p. 50-97, <<http://mdc2.cbuc.cat/cdm/compoundobject/collection/butlletiBC/id/2011/rec/9>>; núm. 10, vol. setè, Barcelona, IEC, 1923-1927, p. 59-154. <<http://mdc2.cbuc.cat/cdm/compoundobject/collection/butlletiBC/id/2434/rec/10>>; vol. vuitè, 1928-1932, p. 46-120, <<http://mdc2.cbuc.cat/cdm/compoundobject/collection/butlletiBC/id/2783/rec/11>>.

Per a la comptabilització del nombre de còdexs, utilitzo l'exemplar de l'ABEV, que conté anotacions dels arxivers de nous manuscrits.

3. Biblioteca de Catalunya, ms. 729. Com és sabut, són onze volums, accessibles en línia des del catàleg de la Biblioteca.

dotats d'un gran entusiasme, però amb pocs recursos. Això va suposar una falta de sistematicitat en la recollida de dades i que sovint es passés massa de pressa per damunt de la documentació. Ara bé, avui dia aquestes obres encara aporten extractes de documents i notícies que, ateses les guerres i destruccions que hi ha hagut entre aleshores i el segle XX, resulten encara d'interès, com la que aquí presento.

De tots els erudits del segle XVIII, els que més bé es coordinaren en la recerca foren Finestres, Caresmar, Martí i Pasqual —tots quatre monjos del monestir Santa Maria de Bellpuig de les Avellanes—, que formaren el que s'ha anomenat *escola històrica o historiogràfica de les Avellanes*.⁴ La tasca de l'escola de les Avellanes i la figura del Jaume Pasqual, com dic, han estat glossades diverses vegades —prou vegades com per no fer-ho ara aquí—, però sí que, per al nostre propòsit, cal esmentar les línies principals de recerca del personatge i de l'escola. Segons un dels seus darrers estudiosos, aquesta escola historiogràfica o diplomatista es distingí perquè:

[...] s'hi comptava la consulta de les fonts històriques a l'abast, des de les arqueològiques o numismàtiques fins a les epigràfiques o documentals. Amb una especialització clarament diplomàtica els seus membres es desplaçaren pels diversos arxius catalans i de més enllà de les fronteres del Principat a la recerca de documents inèdits que els servissin per a l'elaboració de catàlegs i de col·leccions diplomàtiques amb l'objectiu de reconstruir la història eclesiàstica i política de Catalunya. La tasca ingent que dugueren a terme es plasmà en l'aplegament d'una gran munió de materials històrics, la major part dels quals no veieren la llum, amb la qual cosa ha arribat fins a nosaltres una petita part de l'obra realitzada.⁵

4. Per a una biografia dels quatre personatges, vegeu Eduardo CORREDERA, FMS, *La escuela histórica avellanense*, Barcelona, Balmes, 1962. Qui estigui interessat en la producció de l'escola, pot consultar: Francesc MARTORELL I TRABAL, «Manuscrits dels PP. Caresmar, Pasqual i Martí a la biblioteca del convent de Franciscans de Balaguer», *Estudis Universitaris Catalans* (Barcelona), vol. XII (segona època), núm. 1 (gener-juny 1927), p. 178-240. També pot fer una visita a l'arxiu del monestir de Bellpuig de les Avellanes, on es conserva part de la seva producció: *Fons antic. Arxiu biblioteca premonstratesos del monestir de les Avellanes* (el catàleg té 46 p.). També es pot consultar amb profit «L'escola de Bellpuig de les Avellanes», a Antoni COMAS, *Història de la literatura catalana*, vol. IV, Barcelona, Ariel, 1964, p. 147-153.
5. Josep M. SANS I TRAVÉ, *El llibre verd del pare Jaume Pasqual: Primera història del monestir de Vallbona*, Barcelona, Fundació Noguera, p. 38. Sobre la faceta del P. Jaume Pasqual com

Si aquest és el perfil historiogràfic de l'escola, el del personatge s'hi emmarca plenament. Amb posterioritat, el treball del P. Pasqual fou prou remarcable perquè interessés a la gent del segle XIX. N'és una mostra el fet que quan Fèlix Torres Amat redactà les *Memorias para ayudar a formar un diccionario crítico de los escritores catalanes* ja li va dedicar un espai, que es va completar en el *Suplemento a las memorias*, escrit per Juan Corminas.⁶ Més darrerament, el *Diccionario d'història eclesiàstica de Catalunya* li ha dedicat l'entrada següent:

(Esparreguera, Baix Llobregat, 1736 - Bellpuig de les Avellanes, Noguera, 1804) Premonstratenc i historiador. Després d'estudiar a Esparreguera i als escolapis de Moià, es graduà en dret civil a la Universitat de Cervera (1758). El 1759 ingressà al monestir premonstratenc de Bellpuig de les Avellanes i hi professà el 1760. Després, obtingué el títol de doctor en dret canònic, també a Cervera. Fou el deixeble predilecte de Jaume Caresmar. Visità molts arxius eclesiàstics de Catalunya i aplegà el millor monetari del seu temps, que després formà la base del museu de Barcelona. Fou també conegut com a orador sagrat, abat del seu monestir (1789-92) i renovador dels edificis monàstics de Bellpuig, on també posà una preciosa lauda dedicada al seu mestre Caresmar. Les seves obres inèdites es conserven a la Biblioteca de Catalunya [...]. Algunes altres es conserven a la Real Academia de la Historia, a Madrid. L'única impresa és *El antiguo obispado de Pallás de Cataluña* (1785), amb *Apéndice* i episcopologi.⁷

Per tant, al llarg de les seves recerques, el P. Jaume Pasqual feu una visita a la catedral de Vic, en data indeterminada, durant la qual, conscient del valor de l'arxiu i dels manuscrits de la biblioteca, una de les tasques

a numismatista o antiquari —en aquest article m'ocupo del seu treball documental—, podeu veure: Alberto VELASCO GONZÁLEZ, *Jaume Pasqual, antiquari i col·leccionista a la Catalunya de la Il·lustració*, Lleida, Universitat de Lleida, 2011, «Comtat d'Urgell», núm. 10.

6. Fèlix TORRES AMAT, *Memorias para ayudar a formar un diccionario crítico de los escritores catalanes*, Barcelona, 1973, p. 469-471. Juan CORMINAS, *Suplemento a las memorias... Sr. D. Félix Torres Amat*, Burgos, 1849, reed. Curial-Sueca, 1973, p. 196-197.
7. Ernest ZARAGOZA PASCUAL, «Jaume Pasqual Coromines», a *Diccionario d'història eclesiàstica de Catalunya*, volum 3, P-Z, Barcelona, Claret, 2001, p. 31-32.

que realitzà fou un catàleg parcial dels manuscrits de la catedral. Quin criteri seguí per a la seva redacció? Fins al segle XVI s'havien redactat cinc inventaris de la biblioteca, que Mn. Gudiol edità al començament del seu *Catàleg*, i que corresponen als anys 1368, 1435-1438, 1443, 1466 i 1583. Una comparació de l'ordre dels llibres del catàleg dels *Monumenta* i d'aquests inventaris permet descartar que aquell sigui una reelaboració d'un d'aquests. Tampoc hi ha coneixement de l'existència d'un catàleg posterior a l'any 1583. Cal pensar, per tant, que es tracta d'un catàleg d'elaboració pròpia. La seva tasca fou, a més de pionera, també de gran utilitat. Posà al resultat del seu treball aquest epígraf: *Libros antiguos escritos en pergamino, a excepción de algunos que lo son en papel, y baxo se expresan, existentes en el archivo del muy illustre cabildo de la santa Iglesia de Vich*.⁸ Amb aquest títol ja ens diu quina era la seva preferència: sobretot els llibres en pergamí, que eren els més antics, juntament amb els llibres en paper que també fossin rellevants. Ara bé, deturà la seva redacció a l'entrada 54, quan sabem que a la biblioteca es custodiaven prop de 300 manuscrits; és a dir, feta una sisena part del total, com dic, es deturà. Tan sols s'observa una coincidència amb el *Catàleg* de Mn. Gudiol. Com es pot veure en la lectura dels catàlegs, les entrades 40, 41 i 42 de Pasqual coincideixen en ordre successiu amb les entrades 45, 46 i 47 de Gudiol:

[40] Summa aurea de virtutibus: sin auctor

[41] Alcuino, *De vitiis et virtutibus*, y un *Diálogo*, de Umberto, cardenal, *contra hereticos, presentim simoniacos*.

[42] Alcuino, *De fide SS. Trinitatis*. Y un libello de exposición de la fe catholica, que es de san Athanasio, obispo de Alexandria.

En conseqüència, aquest indici fa probable que l'ordre que seguí, almenys en part, fos el físic, és a dir, el del prestatge, i se suposa que, a principis del segle XX, els manuscrits encara conservaven, com a mínim parcialment, l'ordre ja existent al segle XVIII.

Una altra qüestió és quines dades recollí de cada còdex i si estaven sistematitzades. Des de l'entrada 1 fins a l'entrada 7 (amb l'excepció de la 6), esmenta autor i títol de l'obra i fa una breu descripció del

8. Biblioteca de Catalunya (BC), Jaume PASQUAL, *Sacrae Antiquitatis Cataloniae Monumenta*, vol. X, ms. 729, f. 49r-51r. Previ al catàleg, hom trobarà un esborrany als f. 54r-48v, amb el mateix nombre d'entrades.

contingut. Sorpren el llarg espai que dedica a la primera entrada: «un tomo que contiene los quatro libros de las obras de San Isidoro arzobispo de Sevilla», i dins del volum distingeix diversos llibres o obres. De fet, en l'esborrany previ l'atenció encara és més desmesurada, ja que en copia i en tracta pràcticament les quatre primeres pàgines, pel que cal pensar en un interès específic del P. Pasqual en l'autor. A partir de l'entrada 8 (amb el 6, com dic, inclòs) i fins a l'entrada 52, només dona el nom de l'autor i de l'obra. Els ítems 53 i 54 són genèrics: el primer indica, de manera general, l'existència d'obres del dret canònic i civil, la Bíblia, les seves concordances, vocabularis llatins «y otros libros en prosa u verso, como Horacio, Flacco, Virgilio y otros semejantes, que dexan de incluirse en particular», potser perquè eren autors pagans. El darrer ítem – el 54 – el podríem identificar amb l'epígraf genèric de «liturgica»: «psalmos, otros de hymnos, breviarios y missales antiguos que aparece servían en otra iglesia». Cal fer també un esment particular de les entrades 12, 13, 14 i 15, que ell identifica com a «martirologios», però que, de fet, són necrologis i que, per tant, és documentació de naturalesa litúrgica i no obra d'autor.⁹

Així doncs, observem que comença donant molta informació per a cada entrada, però que de seguida rectifica i passa a donar només el nom de l'autor i el títol de l'obra. A més, al final, crea dues entrades genèriques tot dient que hi ha obres que decideix no incloure en el catàleg (en un cas sense esmentar-ne el motiu i en un altre cas potser perquè els missals eren d'una altra església i, entenem, ell es volia ocupar només dels llibres de la catedral de Vic).

Quin va ser el criteri del P. Pasqual per fer aquesta selecció de manuscrits? Bàsicament un: va citar només les obres d'autor, encara que no totes. Una lectura atenta del catàleg permet veure que no hi ha llibres de la Bíblia, ni bíblies senceres, ni evangelis, ni homilies, ni llibres litúrgics, ni llibres del *Corpus Iuris Canonici* o del *Corpus Iuris Civilis*. De les sis seccions que Mn. Gudiol va establir en el *Catàleg*, els llibres que recull el P. Pasqual pertanyen principalment a les de «Teologia» (32 llibres de *Catàleg*) i «Dret» (28 llibres), a les quals s'haurien de sumar alguns llibres de la secció d'«Història eclesiàstica i civil» (37 llibres), però d'entre els quals ja diu que no esmenta la part civil o profana. Vist així, aquest catàleg, que en principi podria semblar una relació

9. Aquests quatre necrologis han estat editats recentment per Miquel S. GROS I PUJOL, «Els antics necrologis de la catedral de Vic (segles X-XIII)», *Studia Vicensia*, núm. 2 (2017), p. 7-174.

desordenada de manuscrits feta de pressa, adquireix més sentit. No va abandonar la seva tasca a mig fer, sinó que la va fer de manera desigual. S'ha fet observar que els *Monumenta* són un aplec de notícies històriques en gran part incompletes i de transcripcions parcials o amb extractes de documents. Aquestes informacions abasten tot Catalunya. Per tant, cal entendre que la feina a fer era molta i molt important, però hi havia poc temps. Calia centrar-se en allò realment important. Trobo que aquí es veu clarament que el P. Pasqual era un home de la Il·lustració, que es va centrar a ressenyar les aportacions originals dels autors i no una literatura que es podia considerar que arreu dels arxius i biblioteques era la mateixa. Avui dia sabem prou que no és així, però per valorar correctament la seva manca d'exhaustivitat, cal tenir en compte l'aspecte humà de la recerca: era el principi que els historiadors s'atrevien a fer història a partir de la documentació d'arxiu i del material bibliogràfic de recerca i, per això, la majoria van tenir aquest problema: el del càlcul i l'adequació de la despesa de treball a la dedicació temporal per acabar un tema o estudi. Com que fins aleshores s'havia fet història a partir de la historiografia i s'utilitzava com a guia el criteri d'autoritat — després fou substituït pel de la veritat històrica —, no es tenia un coneixement exacte i raonable de què suposava en inversió de temps i treball escriure un llibre d'història sobre un tema determinat amb criteris científics, ni de l'esforç preparatori que calia perquè aquest fos realitzat. Per acabar d'entendre això, voldria posar un altre exemple, i és el del Manuel Abad y Lasiera, bisbe d'Eivissa i paleògraf, que en els inicis de la seva carrera científica, l'any 1772, s'encarregà del projecte de catalogar, ell i un monjo ajudant seu, tots els arxius de la província eclesiàstica Tarraconense (!) amb tanta mala fortuna que el seu ajudant perdé el senderi fins al punt que mai no es va recuperar prou per poder dir missa.¹⁰ Per tant, aquests investigadors se sentien en l'obligació de fer un esforç intel·lectual molt important. Els movia l'exemple lluminós però inabastable de Mabillon. En conseqüència, parlem, ja no d'un passatemps, sinó d'una antropologia del potencial intel·lectual humà, que es dona quan les idees són clares i, d'això, la Il·lustració, empenya per la raó, en sabia molt. Per als erudits i il·lustrats esmentats era clar que per fer recerca històrica calia posar en ordre els fons documentals i bibliogràfics històrics i que fer això ja era fer història i posar les bases per al futur de l'erudició i una societat millor.

10. Manuel ABAD Y LASIERRA, *Ensayo diplomático. Parte Primera: La paleografía (Estudio y edición)*. (estudi i edició en procés d'elaboració).

En l'apartat següent transcriu el document amb el mínim de modificacions possibles i, tot seguit, identifico el llibre segons el *Catàleg* de Mn. Gudiol, copiant parcialment l'entrada al dessota, amb el número, l'autor, el títol i les pàgines, que és la informació mínima i suficient per després consultar la font si el lector ho considera oportú (la informació del *Catàleg* es presenta al dessota i entre claudàtors). En els tres casos següents, no he pogut identificar l'entrada del P. Pasqual amb la corresponent del *Catàleg* de Mn. Gudiol, però sí amb alguna dels inventaris previs:

[29] Brunonis episcopi: *Expositio Genesis*.

[38] *Expositio epistolarum beati Pauli*: se ignora el autor.

[51] Guillermi de Conchii, *Liber philosophus*; Magistri de Sancto Boscho, *Tractatus de Sphera*, y dos pequeños tratados sin auctor: el uno titulado *Mapa mundi*, y el otro *De tempore*. [No és clar si aquest còdex conté totes aquestes obres o bé es tracta de manuscrits diferents, però, per la manera com el cita el P. Pasqual, cal pensar que no. El *Catàleg* no n'esmenta cap i en un inventari només es parla de la primera obra, però també era freqüent que quan se citava un llibre només s'esmentés la primera obra malgrat que n'hi haguessin d'altres, i això era fet de manera conscient.]

En altres quatre casos no s'ha pogut identificar el llibre esmentat en absolut:

[2] Un *Missal* en papel impresso, año 1547 conforme al rito de la iglesia y diócesis de Vich = en que particularmente los santos Luciano y Marciano, mártires, tienen missa propia.

[23] Juonis [sic] Carnotensis episcopi, *Collectio canonum*, contiene 8 partes.

[26] *Historia Sacre Escriptrue*: su auctor Petrus, presbiter Trecensis.

[39] *Ethimologia nominum S. Scripture*: sin autor. [Les *Etimologies* de sant Isidor eren freqüents a les biblioteques medievals; per tant, cal pensar que no devien ser les del bisbe de Sevilla.]

Tots aquests sis manuscrits i el llibre imprès en algun moment pertanyeren a l'ABEV.

LIBROS ANTIGUOS ESCRITOS EN PERGAMINO, A EXCEPCIÓN DE ALGUNOS QUE LO SON EN PAPEL, Y BAXO SE EXPRESSAN EXISTENTES EN EL ARCHIVO DEL MUY ILLUSTRE CABILDO DE LA SANTA IGLESIA DE VICH

Biblioteca de Catalunya (BC); PASQUAL, Jaume: *Sacrae Antiquitatis Cataloniae Monumenta*, vol. x, ms. 729, f. 49r-51r. [<http://mdc.cbuc.cat/cdm/ref/collection/manuscritBC/id/225809>].

[1] Un tomo que contiene quatro libros de las obras de San Isidoro arzobispo de Sevilla.¹¹ El libro 1º es titulado = *Astrologico*, contiene 46 capítulos, el 1º *De diebus*, y el último: *De monte Ethna*. El 2º libro contiene 31 capítulos, el 1º *Quod Deus summus et incommutabilis sit*; el último *De gloria sanctorum*. El 3º contiene 44 capítulos, el 1º *De sapientia*, y el último *De abstinentia*. El 4º contiene 66 capítulos, el 1º *De flagellis Dei*, y el 66 *De exitu*. Ermemiro, sacerdote, que los transcribió año 4 del rey Felique¹² [*sic*] (que sería 1064)¹³ añade: que san Isidoro sacó parte del otro tomo de los libros Morales de San Gregorio Papa, y le embió al obispo Leandro = el mismo Ermemiro continuó en aquel tomo la vida canónica, que, según dize el prólogo, el emperador Ludovico Pio, año 816, y 3 de su imperio, hizo establecer por los padres, que en otro año asistieron en el concilio, que convocó en Aquisgrán, para nivel y regla de los clérigos, que viviesen canónicamente, la qual fué recopilada de cánones, auctoridades de Santos Padres, y varios concilios. Contiene 144 capítulos, el 1º titulado: *De tonsura*, el último: *Ut claustra canonicorum diligentes custodiantur*.

[núm. 44. Isidorus, *De summo bono libri quatuor. Regula canonica Aquisgranensis. Apparitio Beati Archangeli Michaelis in Monte Gargano. Opuscula quaedam beatorum Hironymi, Augustini et Gregorii*]

[2] Un *Missal* en papel impresso, año 1547 conforme al rito de la iglesia y diócesis de Vich = en que particularmente los santos Luciano y Marciano, mártires, tienen missa propia.

11. «Sevilla» escrit damunt «Toledo», ratllat.

12. «Felique» sobreescrit damunt «Enrique».

13. «1064» sobreescrit damunt «1034».

[3] Libro titulado *Consueta Ecclesie Vicensis* contiene el rito y ceremonias que en la Iglesia de Vich se guardaron antiguamente en los oficios divinos; parece escrita antes del año de 1300...¹⁴

[Inventari de l'any 1443, ítem 18: *unum papirum scriptum in pergamenis uocatum Consueta antiga*; ítem 41: *unum librum scriptum in papiro uocata Consueta uella*, p. 20 i 22]

[4] Summa magistri Iohannis Seleth o Beleth *De Ecclesiasticis officiis*, y al fin otro titulado *Vicensis Ecclesie consuetudines*.¹⁵ Trata del rito [sic] y ceremonias antiguas de otra iglesia en la celebración de los divinos oficios, y fue recopilada cerca de 1270 por un clérigo de otra iglesia.

[núm. 134. Joannis Beleth, *De ecclesiasticis officiis. Epistola pro constructione claustris novi sedis Vicensis. Liber Consuetudinum Vicensis Ecclesiae*, p. 143-144]

[5] Un *Flos Sanctorum* en idioma catalán antiguo, escrito en papel (se discurre cerca de 1500), contiene a más de muchas vidas de santos de la iglesia universal, las de san Bernardo, obispo de Vich; de san Luciano y Marciano, mártires de la misma ciudad, la invención de sus reliquias; de san Sigismundo, hijo del rey de Borgoña; de san Feliu de Gerona; de san Narciso, obispo de Gerona; y santa Eulalia de Barcelona.

[núm. 174. *Legenda aurea, per el beat Jaume de Varezze*, p. 181-183]

[6] *Rationale divinatorum officiorum*, auctore Guilelmo Durando.

[núm. 132. Guillelmi Durandi: *Rationale divinatorum officiorum*, p. 141]

[7] Un tomo titulado *Ecclesiasticę historię*, del que parece es auctor Sozomeno. Contiene 12 libros, y el 1º contiene 20 capítulos que tratan del tiempo del emperador Constantino y de la heregía de Arrio; en el fin habla de la emperatriz Eudocia a Gerusalén [sic].

[núm. 166. *Historia ecclesiastica excerpta ex libris Sozomeni Socratis et Theodoriti. Joannis Crystostomi sermo de lapsu et commentari in psalmum*, p. 172]

14. La resta de la línia està puntejada.

15. Subratllat a l'original.

[8] *Liber ethimologiarum de San Isidoro.*

[núm. 196. Sancti Isidori: *Etymologiarum*, p. 200]

[9] Un tomo de san Isidoro, *De penitentia et confessione.*

[10] Otro tomo en dos libros del mismo san Isidoro, en un tratado titulado *Synonime*.¹⁶ I despues tres libros *De Trinitate*, su auctor Alcuino.

[núm. 43: Isidorus: *De poenitentia et confessione peccatorum – Ejusdem libri Sinonimorum et Soliloquiorum – Alcuinus De Trinitate; Epistola ejusdem ad Eulaliam Virginem*, p. 59]

[11] Josephi Judei, *Antiquitates judaiçe*, historia escrita (según parece al fin) antes de 1337. Antes del prólogo hay una breve narración en media hoja del origen de los alemanes, españoles, franceses y otros, titulada: *Origo genealogie romanorum et francorum.*

[núm. 164: Flavi Josephi: *De antiquitatibus judaicis libri XX*, p. 171]

[12] Un *Martirologio romano* en que se notavan mortuorios de los obispos, algunos canónigos y personas illustres hasta cerca de 1214.

[13] Otro *martirologio* con semejantes notas de mortuorios, que parece sirvió después del precedente hasta cerca 1284.

[14] Otro *martirologio* con semejantes notas, que parece sirvió inmediatamente al próximo precedente. De cada uno de ellos se ha apuntado algo.

[15] Otros dos *martirologios* con semejantes notas, más modernos, de los quales no se ha todavía apuntado cosa.¹⁷

[16] *Commentaria in Decretum Gratiani: auctore...*¹⁸

[núm. 135. *Decretum Gratiani, cum glosa.* [...] Comprèn el text i la glossa ordinària sobretot dictada per Joan Andreu i completada per Bartomeu de Brèscia, p. 145. O bé també es pot tractar del núm. 136, *Commentaria in Decretum Gratiani auctore Guidone de Baysio*, p. 146]

16. Subratllat a l'original.

17. Vegeu la nota núm. 9 de l'estudi i article.

18. La resta de la línia i la línia següent estan puntejades.

- [17] Innocentii Pape, *Expositio Decretalium*.
[núm. 144. *Decretales Gregorii IX et Innocentii IV cum glosa. Decretales Gregorii X absque glosa*, p. 153, o bé també es pot tractar del núm. 138: *Innocentii papae IV super Apparatu Decretalium libri quinque*, p. 148]
- [18] Joannes Andreas, *Super Clementinis*.
[núm. 143. *Clementinae Decretales cum apparatu Iohannis Andreae*, p. 152-153]
- [19] *Summa canonica*, de san Ramon de Peñafort.
[núm. 49. *Sancti Raymundi de Penyafort, Summa de poenitentia et de matrimonio*, p. 69]
- [20] Exposición sobre la dicha *Suma [sic]*: auctor Fr. Juan, del orden de Predicadores.
[núm. 50. *Commentaria Summam confessorum Sancti Raymundi de Penyafort et Tractatus de instructione confessorum a fratre Joanne de Fiburgo edita*, p. 69-70]
- [21] Un tomo de las obras de Paulo de Liazaris, *Super Decretalibus*; de Guillén de Monte Lauduno, *Super Clementinis*; y de Bernardo Compostellano, *In jus canonicum*.
[núm. 137. *Pauli de Liazaris Commentarium super Decretum. Guillelmi de Montelauduno In Decretales, Clementinas. Bernardi Compostelani Apparatus in Decreta. Distinctiones Iuris canonici et civilis*, p. 147-148]
- [22] *Tractatus de electione*, domini Mandagoti archidiaconi Nemausensis.
[núm. 146. *Libellus de electione facienda Guillelmi de Mandagoto*, p. 155]
- [23] Juonis [sic] Carnotensis episcopi, *Collectio canonum*, contiene 8 partes.
- [24] *Speculum iudiciale*, auctore Guillermo Duranti, capellano domini pape.
[núm. 162. *Guillelmi Durandi Speculum iudiciales et Repertorium juris*, p. 169-170]

[25] *Sermones, domini Bernardi, in Cantica canticorum.*

[núm. 22. Beati Bernardi Clarevallensis, *Homiliae super Cantica canticorum*, p. 41]

[26] *Historia Sacre Escriptrue: su auctor Petrus, presbiter Trecensis.*

[27] Fr. Joannes (o Egidius) de Burgo, *Expositio in Cantica canticorum.*

[núm. 23. Fratris Egidii de Burgo, *Expositio in Cantica Canticorum*, p. 41-42]

[28] Fr. Holcot, *In libros Sapientie.*

[núm. 24. *Comentaria Magistri Roberti Holkot in Librum Sapientie*, p. 42-43]

[29] Brunonis episcopi: *Expositio Genesis.*

[No consta al catàleg, però sí a l'Inventari dels llibres de la Biblioteca Capitular Vigatana, de l'abril de 1368, p. 14: *En altra dependència de la Catedral*: núm. 19: «altro bel libra de pergamí apelat Brunus sopra los V libres de Moysi cubert de groch», p. 14]

[30] D. Augustinus, *Super Joannem.*

[núm. 27. *Homiliae Sancti Augustini super Iohannem*, p. 45-46]

[31] D. Augustini, *Epistolę.*

[núm. 59. *Epistolae Beati Augustini*, p. 78-79]

[32] D. Augustinus, *De civitate Dei.*

[núm. 37. *Sancti Augustini, De civitate Dei libri XXII*, p. 53-54]

[33] Origenes, *In aliquot libros S. Scripturaę.*

[núm. 20. *Origenis, Homiliae in exodum, Iesu Filii Nave, Iudicum, Numerorum, Regum, Isaiae et Ieremiae libros*, p. 39-40]

[34] D. Gregorius, *in B. Job.*

[núm. 26. *Beati Gregorii papae Libri Morales in Job*, p. 44-45]

[35] D. Gregorii, *Dialogi.*

[núm. 38. *Beati Gregorii, Dialogorum libri quatuor enarrationes et*

Vitis patrum]. [núm. 39. *Beati Gregori papae Dialogorum libri Alcuini quaestiones de litteris et libris. Item, de rebus sacris. Ordo qualiter diuina opera in ecclesia agantur. Enarrationes et Vitis patrum aliaque opuscula*, p. 55-57]

[36] D. Gregorii, *Tractatus de epitalamio sponsi et sponsae* y A. *libros de homilias, domini Brunonis Signensis episcopi*.

[núm. 21. *Gregorius De epitalamio sponsi et sponsae. Brunonis signiensis episcopi homiliae*, p. 40]

[37] B. Gregorius, *In Ezechielem*.

[núm. 25. *Sancti Gregorii Magni Homiliae in Ezechielem*, p. 43-44. Al catàleg de l'any 1368, el núm. 35, diu: «altro libre sens posts apellat homilie de sent Gregori super Ezechielem», p. 15. A l'inventari de l'any 1435-1438, el núm. 33: «Item expositio beati Gregorii super Ezechielem», p. 17]

[38] *Expositio epistolarum beati Pauli*: se ignora el autor.

[A l'inventari de llibres de la biblioteca capitular vigatana de l'any 1368, el núm. 18, «Altro libra de pergami apelat Epistoler de Sant Paul cubert de vert», i núm. 60, «Altro libra de pergamins vell hon son epístoles de sent Paul e abans germans e en la fi Actus Apostolorum»].

[39] *Ethimologia nominum S. Scripturę*: sin autor.

[40] *Summa aurea de virtutibus*: sin auctor.

[núm. 45. *Summa aurea de virtutibus*, p. 64-65]

[41] Alcuino, *De vitiis et virtutibus*, y un *Dialogo*, de Umberto, cardenal, *contra hereticos, presentim simoniacos*.

[núm. 46. *Alcuini Opusculum de vitis et virtutibus. Humberti Cardinalis Liber contra Simoniacus*, p. 65-66]

[42] Alcuino, *De fide SS. Trinitatis*. Y un *Libello de exposición de la fe catholica*, que es de san Athanasio, obispo de Alexandría.

[47. *Liber de virtutibus et honestae vitae. Opuscula de Trinitate*, p. 66-68]

- [43] *Altercatio de fide Trinitatis inter D. Athanasium et Arium.*
 [núm. 40. Fulgentius: *De fide catholica, contra haereticos, de divinitate et humanitate Christi. Disputatio Athanasii, Arrii, Sabelli et Fotini*, p. 57-58]
- [44] D. Bonaventurę, *Libellus de triplici via ad sapientiam.*
 [núm. 56. *Divi Bonaventurae libellus de triplici via veniendi ad summam sapientiam: ejusdem itinerarium mentis ad Deum; item Breviluquium pauperis in scriptura; Breviluquium fratris Joannis Galensis; item Ordinarium vitae religiosae; Libri de temporali vel aeterna Christi Nativitate; Altercatio duorum judeorum*, p. 75-76]
- [45] Hugo de San Victor, *De sacramentis.*
 [núm. 42. Hugonis a Sancto Victore *De sacramentis veteris ac Novi Testamenti*, p. 59]
- [46] *Itinerarium vitę: sin auctor.*
 [núm. 54. *Itinerarium vitae sive tractatus de VII terminibus aeternae*, p. 73]
- [47] *Flores Sanctorum: sin auctor.*
 [núm. 173. Jacobi de Voragina, *Legenda aurea*, p. 180-181]
- [48] Thome de Hibernia, *Manipulus florum.*
 [núm. 52. Magistri Thomae de Hibernia *Manipulus florum*, p. 71-72]
- [49] *Vita Christi*, su auctor Ludulfus Cartusiensis Argentineę.
 [núm. 169 i núm. 170. *Vita Christi*, autore Landulpho de Saxonia, p. 177-178. Núm. 171. *Secunda pars libri de Vita Christi* autore Landulpho de Saxonia, p. 178-179]
- [50] Albertinus, *De vita Christi.*
 [núm. 53. Fratris Ubertini de Casalis *Arbor vitae crucifixi Iesu*, p. 72-73]
- [51] Guillermi de Conchii, *Liber philosophus*; Magistri de Sancto Boscho, *Tractatus de Sphera*, y dos pequeños tratados sin auctor: el uno titulado *Mapa mundi*, y el otro *De tempore*.

[«A la nostra Catedral el Canonge Pere sa Era, mort el 1278, hi regalà: *Philosophiam cum tractatu de resurreccione*. L'inventari del 1368 al·ludeix un llibre petit de pergamí appellat *Philosophia cobert de vermell*. El catàleg del pare Villanueva, amb el número CXV, fa referència a un petit volum en pergamí de *Philosophia naturalis autore Guillermo de Conchis*, que avui no es troba pas entre els volums de la Seu de Vic.» p. 189]

[52] Francisci Patriarche Florentini, *Libri 2 de remediis utriusque fortunę*. [núm. 189. *De remediis utriusque fortunę libri duo, auctore Francisco Petrarca*, p. 193-194]

[53] Ay también¹⁹ otros tomos del cuerpo de derecho canónico y civil, con glosas, como también de la *Bíblia*, sus *Concordancias*, algunos vocabularios latinos, y otros libros en prosa u verso, como Horacio Flacco, Virgilio y otros semejantes, que dexan de incluirse en particular.

[núm. 29. *Concordantiae Biblicae*, però no foren les úniques Concordances de l'Arxiu Capitular, p. 47-48. A l'inventari de llibres de la catedral dels anys 1435 i 1438: ítem 47, *Item liber Oracii incipiens Oracius Flaconis*, p. 18, i núm. 197, P. Vergilii Maronis, *Bucolica Georgicon Aeneidos*, p. 201-203]

[54] Algunos libros de *psalmos*, otros de *hymnos*, *breviarios*, y *missales* antiguos, que aparece servían en otra iglesia.

19. Segueix cancel·lat «en».